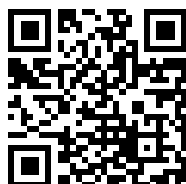
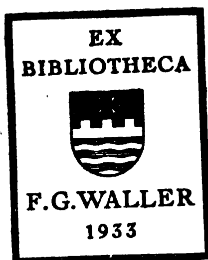

EX
BIBLIOTHECA
F.G.WALLER
1933

DE

HISTORIE,

VAN

FLORIS EN BLANCEFLEUR;

Dewelke na datze lange gescheiden waaren, ende veele perykelen geleeden hadden, tot den Houwelyken staat kwaamen.

Zeer Plaizant ende Vermaakelyk om te Leezen.

t'AMSTELDAM,

By BARENT KOENE, Boekdrukker/ op de Lindegragt/ 1773.

PROLOGIE.

PAulus zeid: dat leedigheid is de Moeder van alle kwaadheid. Om dan dit te ſchouwen zoo hebbe ik een Kleine Schoone Amoureuſe Hiſtorie geſteld van twee Gelieven, vol wonderlyke Avonturen, die veel meer zuurs dan zoets leeden, eer zy haar liefde volbrengen koſten. Ook ſtel ik ze daarom, op dat Minnaars deezer Waereld merken zouden, hoe veel zorgen en tribulatie de minne den Creatuuren voortbrengt, ende hoe veel perykelen, ende hoe ongeſtadig zy is, alzo dat een vreugd duizent zorgen baard: voor een ſoulaas duizent angſten: ende voor minnelyk verzaam duizent uuren met een groot jammer, dikmaal verſcheiden moet zyn, ende ten einde de Ziele ter Helle leid. Daarom gy Jongers, 't zy Mannen of Vrouwen, hier by geleerd worden en latet u ten blydſpele verſtrekken worden, en wilt aanveerden de minnende liefde Gods die eeuwig duuren zal, daar gy ruſte in vinden zult, en zal ook bevryden van alle Plagen der Hellen. 't Welke ons alleen wil gunnen onzen Zaligmaker.

DE HISTORIE VAN FLORIS EN BLANCEFLEUR.

Het Eerste Capittel.

ALsoo ons de Oude Schriften verklaren / so bevinden wy in de geschiedenis dat ontrent den Jaere na de geboorte onses Heeren 614 was in 't Land van Spanjen een ongeloovige Koning Venus geheeten / die hadde een Koninginne van der zelver Wet. Op een tyd reisde dese Koning met magte over Zee in Kerstenryk / Steden en Sloten raseerende en afwerpende / rovende en brandstigtende de Kloosters ende Godshuisen / zo dat men in 30 mylen van de Zee niet en vand woninge nogte menschen / so hadden zy 't in drie dagen gedestrueert. Terwyl hy dede laden ende ballasten zijn Schepen met den roof so sand hy veertig mannen oppassende daer de Pelgrims passeeren moesten / om die te ruineeren. Als zy doen de wegen bezet hadden / so sagen zy van den Berge komen Pelgrims / die seer moede waren / welke zy aenveerden ende bevogten / maer de Pelgrims gaven haer goed om haer lijf te houden. Onder dese Pelgrims was mede een Grave uyt Vrankryk / die met haer hadde een Dogter / die groot ging van kinde / van haren man die in eenen stryd geslagen was. Dese Grave vogt een wyle vromelyk tegen de ongeloovige honden / maer zy hebben hem daer verslagen / want zy te magtig waeren / ende voerden zyne Dogter met hem gevangen / ende zijn zoo met den Koning te Scheepe gegaen / en met goede spoede weder gekeert in Spanjen / daer hy eerlyk ontfangen werde / ende deylde den Roof de Souvenieren / elk naer zynen staet. Ten laetsten nam hy de Kersten Vrouwe / ende schonk die zijnder Koninginne / die daer mede zeer blyde was / want zy hem lange om een Kersten Vrouwe gebeden hadde. De Koninginne nam de vrouwen in haer kamer / ende gaf haer oorlof te houden de Wet der Christenen / ende zy diende de Koninginne vroeg ende spade / seer getrouwelyk / ende leerde haer Fran-

rops / zo dat zy seer in 't Hof bemind werd. Ten laesten wert de Koninginne gewaer / dat zy met kinde was benaen / ende vraegde haer hoe lange sy begost hadde geweest / 't welke zy de Coninginne zeyde / ende de Coninginne zeyde dat zy ten selven tyden ook begoste te dragen / ende hoopte beyde eener tyd te geliggen. Als nu den tyd der natuuren volkomen was / soo gelag de Coninginne van eenen schoonen Soone op Palmsondag / dien de Heydensche Meester deden heeten Floris: ende op den selven dag gelag die gevangene Vrouwe van een Dogter die zy doopen deede / ende gaf haer de naem van Blanchefleur; als den Koning tydinge hadde / dat zyn Vrouw de Koninginne eenen Zoon gebaerd had / was hy zeer verblyd / ende maekte groote Triompheerende / dede synen Sone bewaren by de Christen Vrouwe: Maer hy liet hem suygen en voesteren van een der Cersten vrouwe.

Aldus hadden dese Cerstensche Vrouwe beyde dees kinderen te bewaren / en handeerdese zeer wel / en hadse beyde so lief dat zy nauwlijks wist wat kint zy 't liefste had / ofte des Konings Soon / ofte haer Dogter / ende deese twee waren altyd by malkanderen / ende kreegen zig zoo lief eer zy vyf jaren oud waren / dat d'een van den anderen niet wesen mogte / ende zy tot haren vyf Jaeren gekomen waren / zijn die twee kinderen zo schoon ende wel gelyk geweest in allerley manieren / dat men in alle 't Land geen schoonder kinderen en vand.

Het Tweede Capittel.

Hoe den Koning zynen Soon Floris tot hem riep om hem ter Schoolen te setten, ende van de liefde en scheyden van Floris en Blanchefleur.

Als den Koning bemerkte dat zijn Soon Floris verstant begost te krygen / riep hy hem / ende seyde / dat hy moeste ter Schoolen gaen / die groote meester Garboet zoude hem leeren / dies hem Floris zeer bedroefde en werd weenende / seggende: Vader ik en zal niet konnen leesen nog schryven / nog eenig ding

ding versinnen / ten zy dat Blanchefleur met myn ter schoolen mag gaen. Doen beloofde hem zijn Vader dat hyse beyde ter schoolen zenden zoude / dies die kinderen beyde verblijdt waren. Aldus zijn dese twee te samen ter Schoolen geset, onderwesen malkanderen so veel / dat zy beyde seer groot waren in schryven ende leesen ende in 't Latijn te spreeken / so datse dikwils tot malkanderen minnebrieven schreven in 't Latyn / so datter andere kinderen niet en verstonden. Aldus zyn dese twee in groo- liefde t' samen opgewassen / het welk ...loris Vader bemerkende / sorgende dat die Jonge liefde in zynen Soone stede grypen zoude / ende dagt dese twee te scheyden / ende seyde tot der Koninginne / dat hy Blanchefleur soude dooden / zo hy Floris van Blanchefleur niet scheiden en konde / op dat door haer dood / hy een ander hooger ende Wel geboren Dogter lief mogt krygen; maer dog de Koninginne weder riep Blanchefleur niet te dooden / op avontuuren / of hy daer van mistroostig word / ende hem selven dooden mogte. Ende zy dede ordoneeren dat hem Floris schoolmeester siek maekte / dat hy daer niet meer leeren en konde / ende daerom wilde hem zijn Vader versenden tot Montorien in een ander schoole / om te leeren / ...aer doen ter tyd veel Edele kinderen / ende schoone maegden waren / om dat Floris zijn Soone onder de schoone Maegden / ende Jonkvrouwen soude soo ligtelyken moogen vergeten die liefde van Blanchefleur: Maer ten quam niet na des Konings meyninge / want als hy na Montorien reysen soude / soo vraegde Floris / ofte Blanchefleur met hem reysen soude: waer op hem de Koning antwoorde / dat Blanchefleurs moeder siek was / ende datse by haer Moeder blyven moeste / want de Moeder moeste haer siek gelaten / door des Konings gebod / ende haer Dogterken by haer houdende / op dat Floris alleen soude reysen. Als Floris dese saken verstaen hadde / was hy uytermaten droevig / ende bedreef groote rouwe / seggende: dat hy sonder Blanchefleur nergens wezen en mogt. Als den Koning en de Koninginne dat groote misbaer aen hem sagen / soo beloofden zy hem / datse Blansifleur na senden souden binnen veertien dagen / hoopende dat hyse binnen dien tyd vergeten soude. Doen is hy een luttel beter te vreeden geweest / en nam deerlyk aen Blansifleur oorlof / haer teerlyk kussende ende omhelsende / dat zy by haer Moeder was / ende in tegenwoordigheyt syns Vaders / seggende:

Adieu myn hertelyke troost en soet,
Adieu liefste weerste bloed,
Adieu myn alderliefste dag,
Adieu myn consoort, myn lyden bloet,
Adieu myn uitverkoorenste goet,
Adieu myn liefste ooger opslag,
Adieu die myn jonkhert verblyden mag,
Adieu myns herten medecyn
Adieu myn alderliefste die ik ooyt aansag,
Adieu het moet gescheiden zyn.

Adieu Thresoor myn sins behoed,
Adieu Rosier met alder ootmoet,
Adieu myn eeuwiglyk geklag,
Adieu myn troost minnelyk goed,
Adieu my ook sorge doet,
Adieu voort meer in myn, O wag,
Adieu na u myn gewrag,
Adieu doet myn grooten pyn,
Adieu die my te troosten plag,
Adieu het moet gescheiden zyn.

Adieu myn spiegel van leven vroet,
Adieu die myn versugten doet,
Adieu in myn oyt zulk gedrag,
Adieu myn hoope myn hoogste vloed,
Adieu daar al myn rust op staat:
Adieu al myn leets gemag,

Adieu myn roep is nu, o ag!
Adieu gy blyft de liefde myn,
Adieu Fontein myns vreugts geklag,
Adieu het moet gescheiden zyn.

PRINCEN.

Blanchefleur gy zyt die myn last op laad,
Ik hope nog te zien u schoon aanschyn.
Gedenkt myns Liefde in lyden vroet,
Al moetet lacy nu gescheiden zyn.

Van deese gelaeten ende woorden / en was zijn Vader den Koning niet wel te vreden? daerom hy Floris met schoone woorden / ende proper giften met schoone statie te Montorien ter schoole sende / daer hy zoo seestelyk ontfangen word van den Hertoge Goras / ende van der Vrouwen Siebte / ende van haerder dogter. Ende werden van Vrouwen Sibile in den schoolen geleyt / daer seer veel Edele maegden waren / maer het was al niet / want wien hy zag of wat hy hoorde / hem quam altoos in gepeins zijn uitverkoren Blanchefleur / so dat hy dikwils seer versugte / ende maekte groot geklag eer die veertien dagen ten einde waren. Als nu den tyd van de veertien dagen volkomen was / ende hem Blanchefleur niet gesonden en werd / zoo en wierde hy nog meer rouwig / ende zorgde dat zy dood ware / zo dat hy nog eeten / nog drinken / nog slapen en konde maer wierd geheel ziek. Als dat zynen Kamerling sag / ontbood hy haestelyk den Koning zynen Vader / die de Koninginne tot hem heeft geroepen ende zeyde; Vrouwe / ik en weet niet wat raet met onse Zoon / Blanchefleur moet ons kind houden in haer liefde met tooverye / dat weet ik wel / want hy niemand dan by haer begeert te zijn.

Nu zal ikse haestelyk doen haelen / ende zalse dooden / op dat hyse dan vergeeten mag. Doen seyde de Koninginne Heere dat is ontwyslijk geseyd dat Blanchefleur ons kind heeft betovert / want zy hem ook uytermaten bemind / want sint ter tyd dat hy te Montorien trok / ende heeftse nooit blyden dag gehad / maer altoos in versugten geweest / ende in zware pynen / soo dat zy nog eeten nog drinken en mag. Aldus behieldense Blanchefleur den lyve / seggende: My Heere / het waer groote zonde en schanden / dat men zoo een kind dooden soude zonder regt of reden / maer gy doet beter dat gyse in de Stad van Nicheen doet voeren / ende doetse daer verkopen / ende van daer zalze wel vervoert worden / dat men daer niet meer af vernemen en zal. Desen raet dagte de Koning goet / ende dede tot hem komen / twee ryke Koopluyden / ende seyde hem hoese te Nicheen trekken moesten / om aldaer Blanchefleur te verkopen: 't welk de Koopluyden hem beloofden te doen.

Het derde Capittel.

Hoe de Koopluyden oorlof namen van den Koning, ende trokken naar Nichœn, daar zy Blanthefleur verkogten, aan de Admiraal van Babylonien, dieſe in ſeer grooten weerden hielt.

Deſe Koopluyden voorſchreeven/ hebben oorlof genomen aen den Koning ende der Koninginne/ ende zijn te ſcheepe gegaen/ ſeylende na de ſtad Nicheen/ daer doen ter tyd veel magtige Koopluyden waeren. Nu zoo waren aldaer twee Koopluyden uyt verre Landen/ die Blanchefleur hebben gekogt/ en grooten ſchat voor haer gegeven/ dies de verkoopers blyde waren/ dat zy zo goed avontuur hadden/ want de Koopluyden gaven voor Blanchefleur t'ſeſtig pond Gouds/ hondert pont Silvers/ hondert ſindalen Laken/ hondert roode mantels/ hondert goede Peerden/ ende drie hondert Vogels: als Valcken/ Havikken ende Sperwers/ ende eenen kop van Goude/ boven maete koſtelyk/ dat diergelyke niet meer geſien en was. Deſen kop hadde Vulcanum gemaekt/ die daer op gewrogt hadde/ hoe Paris des Konings Sone van Troijen Helena ontſchaekte/ ende hoe haer Man die Koning Melanus volgde zeer verbolgen/ ende Agamemnon een groot heyr vergaderde/ ende de Grieken Troijen beleyden/ ende hoe zy met ſtormen de Muuren beſchooten/ ende hoe die van Troijen van binnen hun verweerden: Ende op het dekſel van de kop ſtond een Vogel zo wel gemaekt/ dat hy leevende ſcheen/ ende hadde in zyn klauwen eenen Carbonkel/ die ſoo ſchoon ſcheen datter genen kelder zo donker was/ hy ſou hem verligt hebben/ ſo dat men alle ding daer in had mogen ſien en kennen. Na dat Troijen verdiſtrueert was/ bragt Eneas deſe kop met hem uytter Stad/ die hy in Lombardyen liet/ een zijner Vrienden/ ende lief. Als deſe Koopluyden Blanchefleur gebragt hadden/ zijn zy gereiſt tot Babylonien/ daer ſyſe den Admirael preſenteerden/ dieſe ſo wel aenſtont dat hyſe de Kooplieden afkogt/ ende gaf'er voor tien werf zoo veel Gouds als ſy zwaer was van Lichaem/ dies de Kooplieden

bly-

blyde waren ende bedankte hen van den Admirael/ ende namen oorlof aen hem. Nu zo bemerkten den Admirael wel aen haer kleederen/ leden ende schoonheyd/ dat zy was van Edelen geslagte/ zo dat hy voor nam de oude gewoonte te breken/ ende haer te trouwen/ ende zijn leven lang tot eene wyve te houden/ ende geen ander meer te bekennen. Ende dede haer brengen op den Maegden-Tooren/ daer zy van vijf-en-twintig Maegden/ der welker Blanchefleur bevoolen werd/ te leeren ende te troosten/ want zy zoude kortelinge Koninginne mogen worden/ van al 't Ryke. Als nu Blanchefleur haer dus alleene in vreemde Lande in een Kamer vand/ werd zy zeer schreyende ende klagende zeggende: O Floris Lief: wie heeft ons gescheyden? Nimmermeer en zal ik uwer vergeten: want ik wel weet/ dat gy zo wel als ik in druk zijt? want gy my minder als u zelven. Ongelijk moeten zy sterven/ die ons dit gedaen hebben/ want nimmermeer zal ik verblyden sonder u. O mijn schoonste lief. Nu wil ik zwygen van Blanchefleur ende vertellen voort van den Koning ende der Koninginne/ ende der Kooplieden/ die den Koning gaeven al het groote goed/ dat zy voor Blanchefleur gekregen hadden.

Het vierde Capittel.

Hoe den Koning Venus na de wederkomste der Kooplieden een kostelyk Graf dede maken, en den name van Blanchefleur, ende van de groote droefheyd van Floris.

DE Koning was verblijd over de kostelijkheden voor Blanchefluer gekregen/ maer de Koninginne was bedrukt/ seggende: Heere wy behoeven wel goeden raed/ wat wy best doen sullen/ als ons kind komt dat hy hem niet en quelle ter dood: Doen deede den Koning een kostelijk Graf maken/ van Yvooren/ Marmeren Kristalle/ ende daer op leggende een kostelyken Sark/ op den welken gemaekt waren twee Sylverlyken kinderen van goude/ een gelijk Floris/ ende het andere of het Blanchefleur zijnder Amyen waer.

Ende elck hadde eene seer kostelyke Kroone op het hooft/ in de Kroone van Floris stond eenen Carbonkel die des nagts soo ligten of 't dag was. Ende daer waren gemacht lange pypen/ zoo speelden de kinderen t'samen/ kusten ende omhelsende malkanderen. Ende als den wind cesseerde/ dan stonden de kinderen stille/ ende zagen op malkanderen/ ende boden malkanderen de bloemen/ die zy in haer handen hielden/ ende dat scheen of zy geleevet hadden: Om eene der Jonkvrouwen en was zoo kostelyken Graf noopt gemaekt: want daer waren aengeset kostelyke steenen/ als Saphyren/ Calcidonien/ Amatisten/ Thopassen/ Hiacinten/ Torkoisen/ Jaspren/ Crisoliten en Diamanten. Daer stonden ook Letteren aen van geslaegen Goud/ geschreven aldus: In dit Graf leyt Blanchefleur die den Jongeling Floris heeft gemint met stadiger herten. Doen dede den Koning gebieden elck op zijn lyf dat niemant anders en seyde/ dan dat Blanchefleur dood was. Als alle dingen aldus geordineert waren/ zo deden zy haren Soon Floris ontbieden/ des hy zeer blyde was/ ende quam in korten tijd t'huys/ daer hy zynen Vader ende Moeder minnelyk groeten/ ende vraegden na zijn Lief Blanchefleur/ ende niemant en dorste hem de waerheyd seggen/ ende terstont liep hy ter kamer daer hy haer Moeder vraegde/ waer dat Blanchefleur waer/ die hy daer liet.

Doen zeyde zy/ Floris my dunkt dat gy met my gekt/ doe zeyde Floris: Ik en doe niet mijn lieve vrouwe/ maer wiltse my haestelyk roepen. Doen zeyde de vrou-

we

we dat zy niet wiste waer zy waer / maer my is geheten te zeggen dat zy dood is en begraven. Doen wert Floris al heel verslagen van dese woorden ende viel in onmagt / dies de vrouwe seer verveert was ende riep met luider stemme / dat men al 't Hof door hoorde / waerom dat de Koning metter Koninginne seer haestelyk quamen gelopen / zeer bedroeft zijnde als zy haer kind zagen leggen.

Naer een korte tyd is Floris van der onmagt bekomen / ende zeyde:

d'ONversiendelyke dood seergrysfelyk,
Heeft my ontschaakt seer dieffelyk,
Blanchefleur, die my hielt staande in myn jeugt,
Nooit oogen loegen op my zo lieffelyk,
Nooit menschen mont en was my zoo gerieffelyk,
Nooit hert en droeg tot my waart zulken deugt,
Zy was den Tooren mynder zielen vreugt,
Haar by-zyn, haar minnelyke compagnie,
Dagt my ter wereld de beste melodie.

OCh mogte ik die tweede dood bezweeren,
Sweerden en Lancien soude ik gaan regten,
Ende myn alderliefste Blanchefleur zalveeren,
Die nu verbeeteren is met den slegten;
Van der dood sparende Heeren nog knegten,
Daar ik deerlyk om moet lammenteren,
Ik en weet wat doen ofte ordonneeren,
Anders dan altyd klagen en kermen,
Nagte en dage in drukke zwermen,
Hopen ende verlangen doen elk een verblyden,
Nu en hope ik niet t'allen tyden,
Myn hope en vreugt is gedaan,
Allerley droefheid komt my bestryden,
Al sie ik blydschap 't is my een lyden,
My dunkt elk soude wel druk met my ontfaan,
O ongenadige dood, wat heb dy bestaan?
Myn alderliefste heb dy genomen,
Daarom en mag geen liever in 't hert komen,
O dood die my brengt weenen,
Wasser in al de Wereld gene,
Dan die ik hiel uit liefde verkoren,
Zo dogt u al de Wereld kleene,
Dies ik my wel mag schryven alleene,
Op dees Werelt ongelukkige gebooren,
Och hadde ik dog myn Ryk ende goet verlooren!
Ende Blanchefleur behouden, die my wel bequam,
So mogt ik zeggen avontuure gaf ende nam,
Ons vriendelyke brieven ende Missieven,
Die wy malkanderen toe mogte schryven,
Ik haar, sy my aan 't herte nypende,
Die moeten eylaas nu verlooren blyven,
Daar en sal geen vreugt meer af beklyven,
Den struyk is weg, eer het bloeisel is rypende,
Myn hert in bloede tranen is sypende,
Om myn Liefste die booven al schoon was,
Boven drie Godinne sy de Kroon was,
Alwaart dat Venus, Juno ende Pallas,
Den appel myn eyschten op dat pas,
Geen van dien woud ik se geven,
Want de Liefste myn druk genas,
Weet dat dien schoonste was,
Die of 't leefde of nog mag leven,
Schoonheid, rykheid en wysheid, verheven,
Daar elk een Godinne af was, dit 's wondere,
Dat had myn lief alle byzondere,

O moeder van alle Goden vol weerden,
Ceres die Godinne zyt van der eer den,
Met Casteelen gekroont na u solaas,
Die ik nu alle droefheid moet heerden,
't Fy litty al sulke bloemen is weerden,
Den wormen als spys ende aas,
Ik roepe wrake, och armen eylaas!
Mogt ik tegen de dood appelleeren:
Die Goden souden my myn Lief weder consenteeren.
O Charon die Schip-lieden Gods valjant,
Die de zielen voert in 't ander Lant,
Heb dy ook overgeset myn Liefste schoone
Bid dog dat Menos haar wyze bestand,
Ende in alle gebreken haar sta ter hand,
Dat zy niet en kryge den loone,
Van Pluto den Koning van den helschen gronde:
Wart zy sonder toeven na myn bevroen,
Moeste haer haestelyk scheepe spoen.

DOen nam hem zijn Moeder, ende leyde hem ten Grave / daer zy seyde dat Blanchefleur in lag / 't welk hem seer schoone dogt. Ende als hy Las dat Blanchefleur in 't graf lag / kreeg hy soo grooten rouwe / dese reysen hy daer in onmagt viel: als hy weder bekomen was / ging hy leggen op 't graf / en seyde: O Blanchefleur hoe hebdy my gelaten / wy waren op een dag geboren, t' samen opgevoet / en zouden wy dan ook niet op eenen dag t' samen van deser wereld scheyden? O laey! nu hebdy mijn alleene gelaten mijn alderliefste: O bittere dood! hoe wreed en straffe zijt gy dat gy doet scheyden die met vreugde leven / waerom beydy gy / komt my ontlyven / of ik zal my 't lijf neemen / ende alsoo varen in 't bloeijende veld / daer Blanchefleurs zielen nu bloemkens leest.

Als Floris nu zijn klagte gedaen hadde / soo hief hy hem op van den Grave / ende nam uyt zijn Koker / een goude Griffie ende seyde / dit dede maken Blanchefleur ende dit gaf my mijn uitverkooren als ik laest van haer scheyde / om dat ik op haer ende onse liefde denken soude / als ik dit aensage: Nu zy dy alleen mijn troost / gy sult my verlossen uit deese weene daer ik in ben / ende seyde:

ALle wellust, blydschap ofte hopen,
Die de Amoureusen geest dede nopen,
Is my ontslopen,
Gelyk den Palink den steert ontdekt,
Als 't Lichaam wil sterve 't lyf is open,
Zulk veen soen komt daar in gedropen,
Dat werd gesopen,
't Zop ofte drank die 't herte breekt,
Wat lyf gestrekt in 't graf gedekt,
't Bloed al kout den Geest in vreden
Dat waar den mensch die myn verwekt,
Dus onbevlekt, herte en monde spreekt,
Komt dood, want al myn vreugt is leden
Den troost van alle lieden: te helpen maakt,
Blydschap boven aardsche dingen,
Is my ontschaakt,
Te regte mag ik wel misbaren,
't Herte en rust niet het breekt, het waakt,
By fantasyen ongeraakt, het zugt, het kraakt.
Door kermen moet elk lid bezwaren,
't Waar wel gevaren; doch ik 't verklaren,
Iemand in zekerheden,
Och neen in kort u dagen ende jaren,
Komt door bezwaren, komt zonder sparen.
Komt dood, want alle myn vreugd is lyden
Medecyne ende regt gesonde,
Gaf my 't soet woord uyt haren monde,
Tyd, wyle ende stonde.
Haar aanschyn was myn vreugt dikmaal,
Haar by zyn was myn levens konde,
Haar minne gaf my de dood wonde,
Die ten stant, wel gronde,
Hem mogt wel deeren myn misval,
Om Liefs getal, in 't aardsche dal,

Die puur myn vyf sinnen ende leden
Komt groot ende smal, vervaart nu al,
Komt dood, want alle myn vreugt is leven.

Na dese woorden nam hy de griffie en souse hem selven in 't hertte gesteken hebben, maer de Coninginne zyn Moeder wierd dit gewaer, ende wrong hem de griffie uitter hand, ende seyde: Hoe zy dy dus verdoold in uwer minnen, dat gy u zelven dood, soo en moogdy by Blanchefleur in 't bloem ende Paradys niet komen, maer sult moeten woone met grooter pijne ende smerte daer Thisbe en Paramus onder zyn, die daer op malkander met grooter tormenten geworpen worden.

Daer zy malkanderen soeken om troost te hebben, ende nimmermeer en zullen zy den lieven troost gewinnen.

Aldus myn lieve Kind weest nu te vreeden, ik weet nog zulke konsten dat ikze weder levendig zal maken.

Met dien is zy tot den Koning haeren Heere gekomen seer vertsaegt, ende seyde: Heere wilt uwer ontfermen over u kind, siet hier de Griffi, daer hy hem selven mede soude gedoot hebben, en hadde ikse hem niet onversienelijck uitter hand gewrongen. Ende waert dat hy so ter dood quam, dewyle wy geen kinderen meer en hebben dan hem, wy zonden groote schade ende schanden hebben in onse Landen. Dus segt de Heere wat best gedaen is. Doen seyde de Coning, segt hem dat hy hem verblyde want zijn Arme Blanchefleur nog in 't leven is. Aldus is zy van den Koning gescheyden, ende tot Floris haeren Sone gekomen, ende nam hem alleen, seggende: en wilt niet meer weenen: ik sal u de waerheyd seggen van u Lief; want zy en is in het graf niet.

Ende zy deeden den Sark af neemen, maer wy meenden dat gy de lief de 't heurwaert souder hebben vergeten ende uw sinnen aen eens Konings Dogter soud geleyd hebben, 't welk wy liever gehad hadden, dan dat gy Blanchefleur ten wyve zoud nemen, die ondel is en Kersten, Dus soude u Vader Blanchefleur gedood hebben, maer ik hieldese ten leven. Doen dede hyze met twee Koopluiden verkoopen in vreemde Ryken voor seer kostelijke schatten. Als Floris in 't graf niet en vant was hy seer verblijd, ende vermaende hem nimmermeer te rusten, of hy zoude sijn Lief gevonden hebben, want hy daer omme leyde.

Het vyfde Capittel.

Hoe Floris Oorlof nam aan zyn Vader ende Moeder, ende de reyse aannam om Blanchefleur te soeken.

Als Floris nu al de waerheyd gehoort hadde, zoo ging hy na sijnen Vader, ende seyde: Vader u sal believen mijn nu oorlof te geven om Blanchefleur te soeken, want ik geen ruste hebben en al, voor al eer in haer gevonden heb. Doen wierd den Koning bedroeft, ende vloekten den dag in dewelke men haer verkogten, ende hadde Blanchefleur wel tien pond dierder willen weeder koopen, dan zy verkogt was, had hyse weeder weten te krygen. Ende seyde: Floris mijn Soon blijft by my, ik sal u bestellen een schoon wijf van Edelen geslagten, die

die met eeren de Kroone dragen mag.

Doen seyde Floris / alzo niet mijn lieve Heere en Vader / daer en leeft geen Vrouwe ter weerelt die ik beminne dan Blanche-fleur / daerom sal 't u belieben myn oorlof te geven. Doen sprak de koning / dewijl gy immers weg reisen wilt / so sal ik u geven al wat u van noden sal zijn / van Kleders / Peerden / Knegten ende Geld.

Waer op Floris antwoorde / Heer Vader het dunkt my best / dat ik reize gelijk een Koopman die koopen ende verkopen wil: twaelf Muylen zullen voor my gaen ende drie sal men laden met hoeden / andere drie met gemunte penningen / nog twee met goude Kleederen van Syde / Fluweel en Scharlaken / ende de andere vier sullen dragen bontwerk / wit ende graeu. Ende tot de Muilen suldy my doen tien byloopers / ende dan suldy my geeven twaelf Schilt-knegten die my bewaeren / ende een van uwen Drossaten / ende eenen Kamerling die seer wys is / ende ook de twee Koop-luyden die haer verkogten / wat die selve best zullen weten waer sy se mogten zoeken.

Ende ist dan dat ikse vinden / ende met schatten kopen mag / dan sal ik ontbieden / ende dan blydelijk wederkeeren te landen.

Als Florus nu aldus gesproken hadde werd zyn Vader zeer wenende / ende dede bereyden al dat hy begeerde / gaf hem ee-

nen

nen tellenaer met kostelyken gesmyde seer eyhelyk vercierd.

Op dese tellenaer drede hy zyne Sone sitten / ende dede hem twee vergulde spooren aen doen. Doen gaf hem zijn moeder eenen gouden rink met eene steen daer zy wonderen af zeyde / en beval hem dat hy dien altoos by hem houden soude. Want / zoo lange als gy den Rink over u hebt / zoo en durf. hy niet sorgen voor beesten / voor water / nog voor vuur / ten mag niet beschadigen man / nog wapen; ende die desen Rink by hem heeft / zal vinden dat hy zoekt in gestadigheyd. Doe nam Floris den Rink / ende stak hem aen zynen vinger ende bedankte zijn Moeder van soo grooter giften. Dus heeft Floris ten laesten oorlof genoomen / daer groote droefheyd om bedreeven werd / besonder van zijn Vader en Moeder / die hem met bedrukter Herten / dikemael kusten: want sy meynden hem niet meer te sien / gelyk ook gebeurden / want zy hem daer na nooit meer en sagen.

Aldus vertrok Floris om Blanchefleur te soeken / ende nam voor hem haer te vinden / ofte altoos in eensaemheyd te leven / ende niet weder te keeren. Ende reysde met zijn geselschap na Aschen / daer die Cooplyden met Blanchefleur voeren / alwaer zy in korte tyd met goeder avontuuren quamen / ende namen herberge tot eenen ryken Man / daer van alles genoeg was tot hun behoef / zoo dat sy daer goede cier maekten / maer Floris was al bezwaert / peynsende altyd op zijn soete Lief / ende sat aen de tafel en at / maer hy en wiste niet of hy brood ofte vleesch ten monde stak / soo dattet de Weerdinne gewaer wert / ende seyde tot haren Man / Heere siet gy niet hoe droeffelyk dat desen Jonk Heere sit / ende soo dikwils versugt / sittende al in gepeinsen. Al seggen zy dat het Koopluiden zijn / my dunkt datter andere saken zijn / die zy zoeken. Ende de vrouwe zeyde ovcrsulde tot Floris / Jonk-Heere ik heb wel gemerkt / dat gy alle dese maeltydt lank hebt gegeeten met zwaere gepeynsen / want gy hebt zeer luttel verteert ende gegeten: Ende en gelykt niet qualijk van wesen / zeden ende manieren een zeer schoonen Maeget die niet lange geleeden hier was / ende versugte ook dikwils zeer om sugte / ende zy noemden haer Blanchefleur / ende eens vermaenden zy haer lief dien zy minden / en hiet Floris / om den welken zy verkogt werd. Als Floris Blanchefleurs naem hoorde noemen / zoo en gaf hy der Vrouwen geen antwoorde / zoo vol werd hem zijn gemoed / dat hy niet en wist wat hem was. Doen hy nu tot hem zelven gekomen was verde hy langen een schoone vergulden kop / ende seyde tot der Vrouwen / desen Kop gebe ik u / om dat gy my hebt geseid de eerste nieuwe maere van Blanchefleur: want ik niet en wist waer ik se soeken soude. Nu sal ik se volgen tot Babylonien / alwaer gy segt datse getrokken is / de Waerdinne bedankte Floris van der Giften / ende Floris huurde een Schip om na Babylonien te varen / en bestelden al zijn goed ende knegten daer in / ende zeilden so lange dat zy quamen voor een Stad geheeten Blandus. Ende als zy in de Stad gekomen waren / gingen zy ter Herbergen by een Ryken Man / aldaer sy wel getracteert wierden. Als Floris ter tafelen geset was / zoo sat hy al en fantaseerden / peinsende op zijn Lief.

't Welk de Weert niet kende / zeide Jonk-Heer / waerom en maekt gy geen goede ciere? mishkomt u iet?

Maer Floris zweeg stille: Doen seyde de Weerd tot hem / Jonk-Heer ik moet u wat vertellen om de fantasie te verdryven. 't Is geleden eenen kleinen tyd / dat hier Kooplieden waeren eenen nagt / die

ik meynde dat uyt Spangien quamen / ende bragten met hen eenen Jonk-vrouwe die u wel gelyk was / die van groote rouwe niet en mogte eeten nogte drinken / ende die by haer zaten noemdese Blanchefleur. Doen seyde Floris, Heer Weert / weet gy daer niet meer af te spreken / waer zy heen wilde als zy van u scheyde. De Weerd seyde Jonk-Heere / zy trokken na Babylonien.

Doen nam Floris een roden scharlaken mantel / ende een schoone Nap / ende seyde: Heer Weert / neemt de giften die zyn u / ende daer suldy Blanchefleur haer bedwank geeve.

Des de Waerd seer blyde was / ende seyde: God laet u dyn Lief zonder sorge verkrygen. Als sy alle gegeeten hadden soo gingen zy te ruste / ende des morgens wekte Floris zynen Kamerling / hem beveelende / dat hy het ander geselschap op roepen zoude / op dat zy ook in 't reysen waren. Doen geleyde hem de Weerd buyten de Stad op den regten pad / zo dat zy quamen aen een water dat hiete de Serie / daer een brugge over lag / maer om dat hy peerde ende ander goed hadde / soo en mogte hy over de brugge niet. Soo stond aen der bruggen een Cypressen stok / daer hink aen een Yvooren Hoorn / ende soo wie den Veerman hebben wilde / dien blies op dat Hoorn want over het waeter stont een plaetse die hiet Montsolys. Soo nam Floris den Hoorn / ende blies dat men het te Montsolys hoorde / ende de Veerlieden quamen / ende laden haere Veerscheepen / ende de Meester quam met eene boot / ende nam Floris in de boot. Als hy de Meester Floris aldus bedroeft sag staen / sprak hy tot hem: Jonk-Heer waer wildy varen / ende wat soekt gy in dit Land. Doen seyde Floris / gy siet dat wy Koopluyden zijn / wy souden geern te Babylonien zijn / maer 't is nu te spade om vorder te reysen / ende hebdy geen herberge hier binnen voor my / en voor onse peerden.

Doen seyde de Meester / Heere ik heb goede Herberge / maer de oorsaek dat ik u aenspraak / zal ik u zeggen.

Ten is boven een vierendeels jaers niet geleden / dat hier een Jonkvrouwe met my dus over voer / die u zeer gelyk was ende die lieden noemdense Blanchefleur. Als Floris dat van hem hoorde / geliet hy hem blyden / ende seyde; waer voer zy doen zy van u scheyde / Jonkheer soo ik vernomen hebbe / zoo bleef zy te Babylonien binnen.

Ende Floris geliet hem doen blydelijk; maer hy en gaf haer niet te kennen / dat hy om Blanchefleur daer was gekomen / gelijk hy den anderen gedaen hadde. Aldus is Floris met zijn geselschap dien nagt gebleven by den Man ter Herberge / ende des morgens bereiden zy hen alleen om voort te reysen / doen vraegde Floris den Weert / of hy geenen goeden vriend en hadde te Babylonien binnen / diese Herbergen soude / ende hem behulpig ende beradelyk zijn soude voor zynen wille.

Doen zeyde den Waert / ja ik / maer eer gy te Babylonien komen zult / komt gy aen een groot ende wyt water / daer geen brugge overleid / ende daer suldy binden eenen Man aen de brugge / die de Tol ontfangt van de geene die daer over gaen willen / den zelven Man is mijn grootte vrient / ende heeft binnen der Stad huysen en Logijs / daer hy u wel herbergen zal / ende neemt mynen Ring / ende geeft hem dien tot een teeken / dat ik u aen hem zende.

Hoe

Hoe Floris met zyn gezelschap binnen Babylonien quam, ende van den raad die hem zynen Weerd gaf om Blanchefleur te krygen.

ALdus is Floris van de Waerd gescheyden/ ende is voormiddag op het water gekomen/ daer hem de Weerd geseyd hadde/ ende van den Man/ ende gaf hem den Ring die hy wel kende. Ende Floris seyde hem/ alsoo als hem de Weerd geseyd hadde/ ende die Man dede Floris leyden met den zijnen ter Herberge tot zijnen Huyse.

Als Floris des anderen daegs ging wandelen/ ende aensag die groote mogentheyt van den Admirael: ende die sterkheyt van der Stad/ werd hy half desperaet en mistroostig/ ende seyde tot hem selven: Nu ben ik daer Blanchefleur is/ wat batet my nu/ ik hebbe onwijsselyken gedaen/ dat ik uit mijns Vaders Rijk reysde. Ik hadde wel een ander Lief gekregen/ het is beter dat ik wederom reyse/ om also mijn zelve te salveeren. Wien kenne ik hier die ik mijn saken vertrouwen derf: want worder den Admirael gezeyd/ hy zal my doen vangen/ ende dooden. Ik weet ook wel dat om alle het goud van den Landen/ den Admirael Blanchefleur niet wech en sal willen laten voeren/ wat soeke ik dan hier? In deese gepeynsen stond Floris tot dat de Weerd t'huys quam/ die hem seyde/ Vriend hoe staet gy dus/ miskomt u yet van de Herberge dat ik beteren mag? Neen Heere/ maer God laet my zo lang leven/ dat ik u der eeren danke dat gy my doet. Maer ik sorge dat ik qualyk sal konnen gekrygen.

Doen seyde den Weerd/ laet ons gaen eten/ ende na den eeten sal ik raed vinden na myn vermogen te helpen. Als zy nu over maeltijd saten/ dede Floris eenen Nap halen/ ende dede dse vol wijn schenken/ ende het was den selven daer Blanchefleur om verkogt was/ daer hy terstont aen sag/ hoe Paris Helena ontschaekte.

Doen werd hy zeer bedroeft/ ende zeyde in hem selven: Och oft mijn Godt gave/ dat ik met mijn Lief Blanchefleur weg varen mogte/ wat blyder dag zoude my dat zijn. Met dien zoo liepen hem de tranen over zijn wangen/ het welck die Weerdinne (Lotaris genaemt) vernam/ ende seyde tot haren Man Daris.

Heer laet de Tafel opnemen/ want deze Jonkheere heeft luttel gegeten ende laet ons hem wat vertroosten.

Als de Tafel opgedaen was/ zeydese daer is de Waert: Jonkheere/ wilt my zeggen ende openbaren zonder sorge wat u miskomt/ ende ik zal u raden ten besten wat ik mag. Ende de Vrouwe sprak: Heere zoo my dunkt aen alle zijn manieren en zeden die ik aen hem merkte/ dat Blanchefleur die hier in ons huys was vyftien dagen lang in grooter rouwe/ ende klaegden dat zy verkogt was om een Jonkheere diese minde/ des zy dikwils deerlyk versugte.

Ende den Admirael kogtese van die Koopliede/ die ze gekogt hadden te Micheen/ ende woeg ze het thienvout met Gout op: Hierom Heer Daris deese schoon-

schoone Jonk-Heere moet een van tween zijn der Jonk vrouwen Broeder / ofte haer Lief.

Doen hief Floris zijn Hooft op / ende wierd zeer verblyd / ende seyde:

Ik ben haer Broeder / en niet haer Lief? wy hebben eenen Vader en eenen Moeder / ende hy begon in zyn Sale te verkeeren. Doen seyde Daris / Jonk-heere, behoudelyk t'uwer eeren / segt de waerheyd / want gy zegt ende wederseyt u woorden. Ende ik seg u in der waerheid / zijt gy om haer uytgekomen zoo hebdy sottelyk gedaen / want wistet den Admirael / hy soude u doen doden. Heer Vrak Floris / ik sal u de waerheid seggen: Ik ben des Konings van Spangiens Soon / ende hebbe lange Blanchefleur gesogt die my gestolen was / ende sonder haer en mag ik niet leven. Aldus moet gy my raed geven / dat ik se mag verkrygen / ik sal u weder loonen met zoo veel gelds als gy begeert / want ik moetze binnen een maend hebben / of ik moet om harent wille sterven. Dat ik antwoorde / Jonk-heere dat waere schade dat gy u lyf verloor / door de Minne van eener Vrouwe. Maer om haer te krygen des weet ik geen raet / want al waer de wereld versaemd / so en soud men den Admirael Blanchefleur niet nemen / want hy is zoo magtig / dat hy hondert ende vystig Koningen onder zijn magt heeft / ende de Stad van Babylonien is wijd ende breed twintig mylen / ende de mueren zijn dik ende hoog seventien stellingen / ende zyn van zulken stosse gemaekt / datter geen yser op en mag winnen / soo dat ook die van binnen niemant en ontsien / daer zijn ook kostelijk in de muuren gemaekt drie-en dertig stale poorten / ende daer zyn ook seven hondert des groiste Toorens die oopt meyschsag: Die Toorens houden seven hondert Heeren van de meesten van Babylonien / die de Stad ende de Vesten bewaren / ende elk van de Baronnen ofte Heeren is soo magtig / dat hy eenen Koning niet wyken en soude / dus dunkt my dattet groote sotheid is / dat gy dit bestaen hebt. Ende ook in 't midden van deser Stad staet een kostelijk slot / daer op zijn vier woningen / ende op de vierde woning boven de hoogste woont Blanchefleur met seven andere Jonk-vrouwen / elk in eene schoone kostelyke kamer / waer van de deuren van ebben hout zijn gemaekt / dat nimmermeer en verrot / nog met vuyr en verbrand / ende de vensteren zyn van wel-riekende Myrrenhout. Ende de deuren zijn met goude lasuer verciert / ende wonderlyke dingen staen daer aen gemaekt / ende om datter de Jonk vrouwen in woonen / zoo is se geheeten der Jonk-vrouwen Toren. In 't midden van desen Toren staet een Pylaer van Christalle / ende daer by springt een fonteyne tot ter hoogster vensteren / ende dan daektse weder door conduyten! ende aen de eerste pylaer staet eenen graed / daer de Jonkvrouwen afgaen in des Admiraels kamer / daer hem veertien dagen lang alle morgen ende alle avonde / twee van deze Jonkvrouwen dienen als hy opstaet / d'eene die houd de dwaele / ende d'ander geeft hem Water. De Toorn wagter is uyttermaten fel / so wie den Toren genaekte / ende hem geen goede redenen zeyde / waerom hy daer quame / hy soude hem dooden: daer zijn nog sestien mannen seer wreede / die de wooningen van den Tooren bewaren / die nog nagt nog dag en slapen. Nog is daer een wonderlijk stuk dat waeragtig is / dat sal ik u vertellen.

Den Admirael is gewoonelijk alle jaer een Wijf te trouwen / ende ten einde van den Jare ontbied hy alle zyne Heeren / Princen en Koningen van zynen Ryke / ende als zy alle vergadert zijn / so dede

de ede hy de Vrouwe brengen voor hem allen/ en doet haer het hooft af-slaen van eenen Ridder/ om dat 'er niemant anders by en zoude slapen.

Dus moet zijn Vrouwe die eere bekoopen met een seer groote rouwe en de doodt. Als dit geseyt is zo doet hy de Jonk-vrouwen beyden komen van den Toren in eenen Boomgaart/ daar komen de Jonkvrouwen alle bedankt: Want niemand en begeert d'eere om koninginne te zijn/ om de doodt diese verwagten na dat Jaar. Schoone muren zijn om deese Boomgaert gemaekt van Goude en van Lasueren/ en men vind geen vruchten so goed/ ofte men vind 'er beter alle het Jaar door in desen Boomgaert. Daer wast Gengber/ Kaneel/ Grossiers/ Nagelen/ Muscaten/ Muscaten-bloemen/ ende het isser genoegelijk van zoeten reuke/ gesangen en alle lieffelijke bloemen/ dat een mensche hem dunkt te wesen in het Aardsche Paradijs. In 't midden van de Boomgaert staet een Fontein/ daer boven een boom die altoos bloeyt/ daer Bloemen op staen van veelerleye vrugten/ ende alzo schielijk als de blom valt/ of daer af geplukt word/ zo ras is 'er weder aen gewassen.

Dan gaet den Admirael zitten met zyne Heeren neffens den Boom/ ende dan moeten de Jonk-vrouwen daer passeeren/ elk bysonder voor by de fonteynen/ ende als zy daer passeeren die maegt zijn/ soo blijft dat water van der Fonteinen schoon ende klaer/ ende die mag met blydschappen keeren. Ende komt daer yemant voor by/ die geen maegt en is/ soo werd het water van der Fonteinen dik ende onklaer/ ende de Vrouwe werd root als een bloet/ ende dan doet den Admirael de Jonk-vrouwen weder koomen/ onder den boom die daer bebloeyt staet/ en op wien dat die bloeme valt/ die neemt hy voor alle andere dat jaer tot een wijve ende doetse met eeren kroonen/ maer ten eynde van den jare doet hyse sterven.

Ende is 'er ook eenige van den Jonkvrouwen die hy meest bemind/ daer doet hy met Toverye der bloemen op vallen. Nu schoone Jonk-heer ik en weet geene soo wys/ die hier toe raed geven soude/ dat gy Blanchefleur mogt verkrygen/ want nog binnen een der maent zal den Admirael zijne Heeren ontbieden om de Feeste te houden van zynder bruylofte en dan sullen alle de Jonkvrouwen voor hem in de boomgaert komen en so ik gehoort hebbe/ soo bemind hy Blansifleur soo seer om haer schoonheid dat hyse trouwen sal/ en houdense zijn leven lang voor hem/ ende den Admirael dunkt den dagh te lang. Och lieve Heer Weerd seyde Floris/ geeft my raed wat ik best mag doen/ of ik se openbaerlijk will eysschen/ maer wat ik seyde voor haer en sal mijn niet pijnen/ soo verre als zy 't verneemen mag/ want ik weet wel sy en sal dan hortelijk de dood bespeuren en volgen my na/ ende dan sal haer ziel komen by de myne/ bloemkens lesen in 't aerdsche Paradys/ en daer sullen wy dan blyven onse geneugte hanteren. Doen zeyde Daris/ Jonkheere ik sal u geven den besten raet/ gy sult morgen vroeg opstaen/ ende besien den Tooren ende met voeten meeten.

Dan sal de Tooren wagter u vragen met felle woorden/ wat gy daer te doen hebt/ dan antwoord hem soetelijk ende segt tot hem/ dat gy geerne in u Land sulken Tooren soud doen maken. Ende als hy u hooren spreeken zal van groote dingen/ sal hy kennisse met u maken/ ende sal u nooden te speelen het Schaek spel/ want hy dat geerne speeld/ maer speeld niet min dan om hondert Bysanten/ ende wint gy/ soo geeft hem zijn geld weder en den uwen/ soo lief als gy u zelven hebt: ende komt des anderen daegs weder ende settet twee hondert bysanten/ ende ten derden daege vier hondert bysanten/

en gebiedt hem [illegible] weder wat gy van hem winnen zult/ ende u byset geld daer toe; maer uwen Kop en set niet ten speele/ hy sal hem begeeren als hy hem siet/ dat hy daer voor wel soude willen geven duysent mark Gouds/ maer gy sult hem die niet verkopen nog verspeelen/ maer bieden hem den Kop te schenken/ ende dat hy hem van u in vriendschappe neemt/ ende dan sal hy hem selven peinsen hoe hy u dit geschenk zal mogen vergelden/ ende dan sal hy u ten lesten alle Trouwe en Manschap zweeren/ ende helpen u alsο uyt uwen laste.

Het zevende Capittel.

Hoe Floris het Schaakspel speelde met den Wagter, ende hoe Floris den Wagter omkogt, ende trouwe dede zweeren om by Blanchefleur te komen.

DUs is Floris na den Tooren gereden na den raed zijns Weerds/ dien hy seer naeuwe bemerkte. Niet lange en hadde hy dien gesien/ of hy wert seer grammelijk van den Wagter toegesproken/ die hem vraegde wat hy daer zo na den Tooren te doen hadde/ ende of hy een bespieder waer: Maer Floris gaf hem soete antwoorde/ zo dat de Wachter wel te vreeden was/ ende vraegde hem of hy woude speelen met den Schaakspel om den tijd te korten dat Floris consenteerde. Doen vraegde de Wachter/ om hoe veel hy speelen wilde/ Floris seyde om hondert bysanten. Doen liet den Wachter halen een yvoren Schaekspel. Ende sy begonnen te speelen seer subtijlijk/ maer Floris won 't spel/ des de Wachter toornig wiert in hem selven. Doen dogt Floris om 't geene dat hem zijn Weert geseyt hadde en gaf hem zijn geld weder/ en zijn selfs geld daer toe/ des de Wachter seer blyde was/ ende bad hem dat hy des anderen daegs weder komen soude/ 't welk hem Floris beloofde/ en zo dede hy/ en zette hondert bysanten te speelen/ maer Floris won 't en gaf hem weder/ als hy te voren gedaen hadde/ waer af de Wagter nog blyder was/ en seide dat hy tot zynen dienste bereid waert/ had hy zijnder van doen. Dit was Floris aengenaem om te hooren/ hoopende dat hy door hem eenige troost soude verkrijgen van Blanchefleur. Des derden daegs hebben zy weeder gespeelt/ dat beloopende vier hondert goude bysanten/ maer den Wagter verloor 't weder/ waerom hy vergramt werdt om zijn groot verlies: Maer Floris/ die gaf hem doe weder zijn verlooren gelt/ en daer toe zijn eygen Geld. Waeromme den Wagter verblyd was/ en leyde hem te zijnder herbergen ten eten. En Floris hadde met hem gebragt zijnen kostelijken Kop die de Wagter seer naeuwe besag/ ende vraegde hem of hy den Kop by sette wilde en speele/ hy zoude er tegen sette duysent Mark Gouds/ maer Floris en wilde dat niet doen/ ende seyde op conditien/ oft my gevielle dat ik uwer van doen hadde/ ende gy my helpen mogt/ ende ik u den Kop gaven soudy my behulpig zijn. De Wagter horende de schoone presentatie van de kop/ werd bevangen met gierigheyd/ ende beloofde hem trouw/ waert in zyn magt. Doen schonk hem Floris blydelijk den schoone kop/ des de Wagter verblijd was/ ende zwoer/ zo wat hy van hem begeerde/ hy soude 't geerne volbrengen.

Doen vertelde hem Floris opentlijk hoe dat hy zijn Vriendinne de Schoone Blanchefleur/ die daer boven in de Toren was verwerven moeste/ of hy sou de dood sterven. De Wagter dit horende/ werd seer bedroeft van zijnder belosten/ ende seyde: O vriend! uwen Rijkdom heeft my verleit/ want onser beyder leven sal haest (vrucht ik) ge-eyndiget werden.

Maer niet [illegible] om [illegible] begeeren

te

te volbrengen / soo sulty kreyen tot den der-
den dage in uwe Herberge / want dan is
den eersten dag van Mey dan sal ik doen
soeken de eersten bloemen die men vinden
kan / ende sal die Blanchefleur uwer A-
mien sende tot eender gegete / met eener
korve / ende dat met sulke [illegible] dat
ik u daer nu metten korve der schoonder
Blanchefleur senden sal op den Tooren
daer sy uut is. Als Floris dit nu van den
Wagter hoorde / was hy verblyd / ende
is tot zijnder Herbergen gegaen.

Ende de Wagter dede soeken alle de
bloemen die men vinden mogte om die
den Jonkvrouwen te zenden / ende de
korve te vullen. Maer deden maken eenen
korf seer wonderlyk dien hy Blanchefleur
senden wilde met Floris / als hy beloofd
hadde.

Het achtste Capittel.

Hoe Floris met den korve vol bloe-
men op de Toren gedragen was.

Als nu de Meydag gekomen was
daer Floris na verlangden / quam
hy in roode Purpere gekleed / als hem
de Wagter geheten hadde / want dat hy
de roode Roosen gelyken souden / om dat
den Jonkvrouwen hem niet souden bere-
ren. Ende doe nam den Wagter eenen
korf binnen zijn kamer / daer dede hy Flo-
ris insitten / en de Wagter stelde hem eenen
Roosen hoed op zijn hoofd / ende dekte hem
met bloemen / [illegible] sag
[illegible] ende
[illegible] Roosen / en [illegible]
[illegible] Blanchefleurs kamer ende segge
Dat ik haer desen sende / en komt [illegible]
weder tot my.

Ende de knapen deden alsoo ende [illegible]
[illegible] doen / [illegible]
ende seyden / dat zy [illegible]
[illegible] dragen / maer sy misten den deur
van Blanchefleur / ende brachtense voor
Claris deure / ende seyden: Jonkvrou-
we Blanchefleur / dit present heeft u den
Toren-Wagter gesonden. Doe Claris
hoorde Blancefleur noemen / so en seyde sy
de knapen niet / dat zy de kamer gemist
hadden / maer sy loeg en dankte hen / ende
ging aen den korf / ende nam een Roose die
haer genoegde.

Doe meynde Floris dat 't Blanchefleur
was / en sprong uit / des de Jonkvrouwe
seer verbaert was / ende riep / o wat komt
hier uit / soo dat alle de andere Jonkvrou-
wen by haer quamen / ende vraegden ofte
haer yets misquam. Als dit Floris
hoorde viel hy neder / ende sy dekten hem
met Roosen / ende het quam terstont in
haeren sin / hoe dat Blanchefleur haer
plagt te seggen van eenen Jonk-heere die
sy minde / die uit Spangien was / ende
dat hy haer seer gelyk was: als sy hem
doen sag / peynsde sy dat hy hier in pre-
sent gesonden was / ende seyde tot den an-
dere Jonkvrouwen al lachgende / dat
een Voghel uyt de bloemen quame in haer
aengesigte / zoo dat zy verbaert wert: en-
de en konde haer niet onthouden sonder roe-
pen ende de Jonkvrouwen zijn af weder
in een kamer gegaen. O peyns wat angst
dat Floris hadde / als dat dese Jonk-
vrouwe Claris wist / die een der Herto-
gen Dogter van Almangien was / en-
de de schoone Blanchefleur en Claris
waeren groote gespillen / dat de een den
anderen [illegible] hunne noot klaegden /
ende sy dienden bey te gader den Admi-
rael des morgens en des avonds / de een
bragt het water / de andere de dwale /
ende haer kameren stonden by malkan-
deren / een deure hadden zy onder haer
tween. Doen ging Claris weg / ende
sloot haer deure / op dat men de Jongge-
link niet en soude melden / ende quam
tot Blanchefleur / die daer sat en sugte
om haer Lief wel [illegible] / en

seyde: Blanchefleur gaet met my / ik sal u laten zien sulke bloemen / ik weet wel gy en saegt geen liever bloemen dan die 't zijn. Doen seyde zy lieve Claris ik heb in mijn herte zo veel dructs / dat ik na geen bloemen en vrage / om dat ik so verre van mijn lief ben / ende mijn Lief van my / want gy ook wel weet dat my groote droefheyd nakende is. Den Amiraél meynt my nog in desen maend ten wyve te nemen / maer dat zweere ik hy en zal. Och Floris lief dat waere groote overdaet / ende ik sal een oorsake soeken / dat hy my haest verstaen zal / mag ik hem anders niet ontgaen.

Ik heb liever myn lijf te verliesen / dan Floris minne af te gaen / ende seyde:

O Verdrietelyke tyd alle tyden de blank,
Alle u geblank, is droefheids sank:
Wanneer ik zyn troostelyk aanschyn blank
Aldus derven moet,
Ik vinde my lacy verstant, verkrankt,
In 't Lyden strank, sonder loon of dank
Des daags hondert werven,
Ik verderve, als gebrooken scherven,
Want zyn verlangen wilt my ont-erven,
In droefheden kerven,
Myn Lief eerbaar,
Elk uyre dunkt my wel seven jaar.
Al sie ik al de sandanieren,
Van allen Princen, steken, troigieren
Die ontloken Standaarden en banieren,
Ter banen brengen,
Al sie ik solaas ende vreugd [illegible],
Daar de blooskende wangskens soet als
Kosieren,
Met lachgende oogen de goedertieren,
Danssen ende springen,
Al hoor ik harpen ofte fluyten klingen,
't Is al niet daar 't herte moet verlingen
Doet Venus gehingen
Al uyt gesloten voor alle dingen,
Noyt pyne zo zwaar;
Elk uyre dunkt my wel seven jaar.

Doen sprak Claris / laet staen u klagen bid ik u / ende door Floris minne dat gy met my gaet / en siet hoe schoon die bloemen zijn. Doe stont Blanchefleur op ende ging de bloemen besien ende Floris hoorde wel dit twee spreken / en wiste doe wel dat Blanchefleur daer was.

Doe rechtede hy hem op / ende sprong uyt de korve metten Roosenhoed op het hooft / ende Blanchefleur wert hem kennende / ende hy haer ook / en bleven beide stom staen van liefde dat sy een woord niet spreeken en konden / ende liepen al zwijgende malkanderen omhelsende / ende kussende wel een uyre lang / ten lesten werden zy spreekende / ende Blanchefleur seyde. O Claris / dit is mijn Lief / mijn der siele kragt / myn troost mijn toeverlaet. Doen baden sy Claris alle beyden / dat zy de minne niet en wilde scheyden / nog uitbrengen / want dan souden wy moeten sterven. Claris antwoorde / en heb geen sorgen van my / want ik sal helpen aldaer ik kan. Dan onser beyden eeten en wijn / daer sullen wy onder ons drien af leven / ende altoos suldy my getrouwe vinden. Doen scheiden zy van Claris en gingen t'samen in Blanchefleurs kamer sitten op haer beddeken / bedekt met een kostelijk kleet gewrocht met Goude / daer zy malkander spraken van veele avonturen die hen geschiet waren sint dat sy malkanderen verlooren hadden. En Floris seyde: O Lief / wat heb ik door u [illegible] ik heb byna dood geweest.

[illegible] Doen seyde Blanchefleur / sint dat my [illegible] Mantoriën [illegible] / ende hebbe ik nooyt blyde geweest / maer altoos in druk en ellende. Doen kusten zy malkanderen van blydschap.

Ende Floris toonde haer den Ring met den Steen / die hem sijn Moeder hadde gegeven. Ende seyde haer van wat [illegible] kragt dat hy was.

Os

De Jonkvrouwe Claris had groote sorge dat haer minne soude openbaer werden/ ende hadde hum gaerne geholpen gelijk offe haer selfs hadde geweest/ sy aten en dronken t'samen dattet d'andere Jonkvrouwen niet af en wisten. Deese twee gelieven hadden so groote vreugd dat zy ter wereld niet anders en begeerden dan by malkanderen te zijn/ had het hun mogen gebeuren.

Maer laep neen 't; want de avonture verkeerde korteling en hun blijdschap in groote druk: want het geviel eens op eene morgenstond/ dat Claris sag dat het schoon dag was/ ende wierd vervaert en liep tot Blanchefleur ende wekkerense en seide haer dat 't laet was/ en Blanchefleur seyde: ik kome/ ende met die viel zy weeder in slaep/ ende Claris liep terstond ter fonteinen/ ende nam water in haer bekken/ en ging af verhaer voor haren Heere/ de Admirael meynden haer te vinden met de dwaelen bereid.

Ende als den Admirael Blanchefleur niet en zag verwonderde hy hem. Ende vraegde Claris waer zy was.

Doen antwoorde Claris Heere sy hebet al den nagt in haer boeken gelesen/ ende hebet voor u gebeden/ dat u de Goden lange willen laten leven met eeren/ (ende zo bleef zy nog slapen) daer de Admirael wel in te vrede was/ ende seyde; dat is wekken goed werk/ met regt soo mag zy wel mijn wijf zyn.

Maer des anderen daegs ontsprank Claris/ ende het was weder hoog op den dage. Ende zy riep Blanchefleur ende hietse op staen zy soude om water gaen ende Blanchefleur zeyde ja; maer met dien dwong Floris haer tot hem waert zyn Lief/ ende hy omhelsdense so lange datse weder in slape viel. Ende Claris had water gehaelt in een goude bekken/ en zy ging voor by Blanchefleurs kamer/ ende riep haer nog eens/ maer zy sliep zo vast dat zy 't niet en hoorde/ dus meende Claris dat zy voorgegaen was/ ende Claris meinde selve lange te roepen/ ende zy liep haestelijk tot haren Heeren den Admirael/ en Blanchefleur en was daer niet. Dies den Admirael vraegde: waer Blanchefleur bleef? Claris antwoorde hem/ Genade/ ik ging voor by haer kamer en riepe/ ende seyde zy soude voort by my daer zijn. Als den Admirael dit hoorde verwonderde hy hem ende riep zijnen Kamerling/ ende seyde: Gaet en besiet waer Blanchefleur blijft/ ende laetse tot my komen/ ende de Kamerling wiste niet dat Claris beneden was. So liep de Kamerling opwaert/ ende quam in haren kamer/ die seer klaer was van den dierbaren steenen/ ende zag een rijkelijk bedde/ ende van daer Blanchefleur by Floris legge/ ende meynde dat het Claris geweest was/ want Floris hadde eimmel nog baert in zijn aengesigt/ ende daer en was geen zo schoon Jonkvrouwe van aengesigte inne zonder Blanchefleur/ als Floris was. Als de Kamerling de twee dus minnelijk zag leggen slapen/ jammerde hem dat hyse soude wekken/ ende keerde wederom tot zijnen Heere en zijde dat Blanchefleur en Claris lagen en slapen/ zo minnelijk in malkanders armen/ dat hem deerde dat hyse wekken soude.

Dit hoorde Claris beneeden/ ende de Admirael ontstak seer vreeslyk in zijn aengesigt van grooten toorn/ sorgende dat daer yemant met Blanchefleur verhoolen minne pleegde.

Het negende Capittel.

Hoe den Admirael Floris ende Blanchefleur wilde doen dooden, en hoe zy gratie verkreegen.

Doen seyde de Admirael/ langet my mijn Swaert/ ik zal gaen besien dese

dese Jonk-vrouwe / want zy heeft gesworen / Claris staet hier. Ende hy ende de Kamerling gingen boven in Blanchefleurs Kamer / ende daer dede den Admirael de vensteren opdoen / so dat de ligten dag daer in scheen / ende gink tot het bedde met het zwaert in de hant / daer hyse beyde slapende vant / en den Admirael stont doen in grooter sorgen / want hem twijffelde of hy een Jongeling ofte Jonk-vrouwe was want Floris so schoon van aensigt was. Doen riep hy zijne Kamerling / ende dede hem borsten ontdekken / doen sag hy dattet een Man was / dies hy so toornig was dat hy niet spreken en konde. Doen verhief hy zijn zwaert ende wildese verslaen / des zy uyt haren slaep ontsprongen ende sagen voor hun staen de vreeselijke Heer met een bloten zweerde / doen en twijffelde hun niet of zy moesten beyde sterven.

Ende sagen op malkanderen bitterlijk weenende. Doen sprak den Admirael / wie zy dy ellendig kaitijf / ende hoe waerst dy zo koen mijn dusdanig leet te doen / en by mijn Lief te slapen? Nu zult gy hier u leven laten. Floris sprak tot den Admirael; seer weenende. Genadige Heer / dese is die my mint boven alle die nu levende zijn / ende ik haer weder: noyt en was so gestadige minne als wy hebben. Ende Floris bad de Admirael dat hy hun beyde wilde laten leven / ende dat sy mochten komen voor zijn Heeren ende Mannen ende dat mense met vonnisse ombragt.

Doen gaf den Admirael respijt / ende lietse brengen in zijn Sale daer men soude gaen pleyten om haer beyder lijf.

Doen quam de feeste die elk Jaer plag te zijn / dat den Admirael een wijf nemen soude. So waren daer vergadert de meeste van zijn Rijke / Koningen / Hertogen / Graven / Baronnen en andere groote Heeren in groote menigte.

Priam van Tropen en hadde dese feest geleyt / hy was lang ende heet een [illegible] alle de [illegible] waren van [illegible]: Ende daer quam den Admirael sitten in 't hoogste / ende gebood dat elk soude swijgen: Ende seyde: Gy heeren hoort na my ende geeft vonnisse / op dat gy daer of geen schade en verkrijgt.

Doen sprak den Admirael / mijn Heeren / hier is Blanchefleur / die boven vier Maenden hier niet geweest en is / ende die ik kogte met groote schat / en woegse op tienvout zwaerder niet goude als zy was van Lichame / ende hadde gedagt om haer schoonheyd haer te nemen tot een Wyve / ende te behouden mijn leven lang.

Ik dede my afdienen / op dat ikse alle dagen souden zien. Ende nu heb ikse bevonden met eenen anderen / ende soudese verslagen hebben / maer sy ontsprongen uyt haren slaep / ende hebben grootelijk tegen my misdaen in mijn eigen Paleys.

Nu mijn Heeren / geeft hier af vonnisse datter recht zy. Dus alle die daer waren verweesdense ter doodt / ende seyden: Heer Admirael / wreekt uwen laster die u gedaen is.

Sommige seyden / dat men se soude hangen / andere dat menhse soude radbraken / andere dat mense met Paerden van een soude trekken / andere dat mense verbranden soude / andere dat mense in 't water met groote steenen soude verdrinken.

Dus oordeelden zy al t' samen dat mense deerlijk martelen souden.

Doen stont daer op een Coning Alphas geheeten / ende seyde:

't Is groote schande dat hier dusdanigen gerecp is in het Hof van mijn Heere / ende elk heeft hier zyn vonnisse besonder; Doet wel ende laet een voor al dat vonnisse spreken / want wy hebben alle gehoort het aenleggen van onzen Heere! wy zijn oock schuldig te hooren de antwoorden van dese kinderen.

Doen [illegible] Koning van Arabien

Bal-

Balsier / die seyde: Heere dat en prijse ik niet / want hebben zy onsen Heere laster gedaen / zoo ist wel recht dat mense doode / sonder wederleggen / want die eenen Dief met een Dief vinge / hy en zoude met regt niet ten gedingen komen. Doen dedense den Admirael haelen / met twee Sargianten diese vragten / zeer bedroeft ende sagen jammerlijk op malkanderen. Doen sprak Floris Heer Admirael / ik weet wel dat ik sterven moet / laet doch Blanchefleur leven: want de Schulden zijn mijne / en laet aen my het ragt vergoldet worden / in Blansifleurs stede. Want hadde ik in desen Toren niet geweest / mijn Lief en waer niet gekomen en het waare schande dat een Konings Sone om my soude sterven. Doen seide Floris neen Heere wilt my verstaen / en laet mijn Lief gaen. Zonder twijffel gy zult beyde sterven / sprak de Admirael / en ik zal u self verslaen / en hy nam een bloot Zwaert in zijn handen. Doen quam Blansifleur voor geloopen ende bood haeren hals / als Floris dat sag / weende hy en quam geloopen / ende trokse achterwaerts / ende seyde: Zy zouden van my alle schande spreken die 't zien / dewijl ik een Man ben diens en zoude voor my niet sterven / ende Floris rekte zijnen hals / hy was gereed. Doe greep hem Blanchefleur aen zijn kleed ende trok hem agter uit / ende liep voor hem ende rekte den hals / dat gebeurde langen tijd / en elk wilde 't eerst sterven. Als dit alle de Heeren sagen / worden zy weenende ende kregen compasie / so veer dat den Admirael selve compassie had / en weenende liet hy het zwaerd uyt zijnder hand vallen. Doe quam daer een Hertog die hun leven zeer begeerde / ende seide in 't gemeen: my dunkt dat het beste waer / ende mijns Heeren eer / dat hy hun beyde haer lijf gave; wat zal onzen Heere helpen / als hyse gedood heeft? hun leven dunkt my best ende dat Floris segge / hoe hy op sod vasten Toren mogte komen / en by zynes Amepen / op dat hy hem op een anderen tijd mag wagten.

Als de Admirael hoorde dat zijn Heeren baden / werd hy zelve verblijd en zeide / dat hy 't doen soude / indien dat Floris seggen wilde hoe hy daer toe gekomen was / ende niemand is gewaer geworden.

Heer seide Floris dat en sal ik niet seggen wat ik daerom lyde / ten zy dat gy 't hem vergeeft / die 'er my toe hielp.

Doe werd den Admirael nog grammer en zwoer / dat hy 't niet doen en soude om niemands wil / al zoude sy daerom sterven. Doen viel den Bisschop den Admirael te voete en bad: Heere vergeeft hun alle die Floris behulpig hebben geweest / uw Heeren begeeren dat op u: want u mag luttel haer dood baten / ende laet Floris seggen zijn avonture; want uwe herte sal beter bekomen 't aenhooren deze geschiedenisse van Floris dan hem te sien sterven; want sy beide zo schoon zijn van alle leden / als men ergens in 't Land twee zoude mogen vinden. Doen riepen de Heeren al te samen Heere vergeeft hen de misdaed / ende verhoort dog uwes Heeren bede.

Doen liet hem den Admirael geraden ende wilde niet tegen hen lieden zijn / ende vergaf Floris en Blanchefleur alle haer misdaden ende schuld / en alle den genen die hen behulpelijk hadden geweest / des die twee Gelieven seer verblijd waren. Ende Floris vertelde in de tegenwoordigheid van alle die Heeren de geschiedenisse / die hun beide geschied was / van die tijd dat zy geboren waren / tot 'er tyd dat sy gevonden waren van den Admirael in den Toren / dies zy hen alle verwonderden.

Na dat Floris zijn sprake volendt hadde / ging hy tot den Admirael en viel hem te voete / ende bad hem dat hy hem van Blanchefleur weder geven wilde / daer hy zoo veel om geleeden en gedaen hadde / want hy zeide: Ik en zoude zonder haer

niet

niet leven konnen / ende waer liever dood dan sonder haer te zijn. Doe nam den Admirael (om zijn Edelheid te betoonen) Floris by der hand / ende dede hem sitten neffens zijn zyde / ende hy kusten hem ende namze ook by der hand / en seyde Vrient hier geven ik u Jonk-vrouwe ende beveelse u voort / ende geve u beide u leven.

Doen vielen sy beyde te voete / ende de Admirael namse minnelijk op en kustense / ende hy sloeg Floris Ridder naer de man'ere des Lands.

Het laatste Capittel.

Hoe den Admiraal Claris (een Dogter van Almagien,) ende Floris en Blanchefleur trouwt.

ALs nu alle dingen ten beste gekomen waren / zo werd daer groote Pompende feeste bereyd. Want den Admirael dede Claris met groote triumphe leyden ten Monster / daer hyse trouwde met grooter eeren / en deedse Koninginne kroonen voor alle de Heeren ende Genooten / ende wildese behouden al zijn leven lang. En Blanchefleur wert ook ter selver Kerken gebragt / daerse Floris trouwde met groote blydschappen; ende daer werd groote Bruyloft gehouden / ende de Admirael sat in de hoogste stede / ende by hem zijn Koninginne Claris; ende daer na dede hy by hem sitten Floris ende Blanchefleur / ende daer na die andere Heeren / elk na zijn staet. Daer hielt men groote lof en blydschap / van Tornoyen / steken / singen / springen / ende menigerley muysijken-spel / ende de feeste duurde menigen dag.

Binnen deeser feeste zijn daer gekoomen Ambassaten uyt Spangien / ende seyden daer openbaerlijk voor alle Heeren / hoe Floris Vader ende Moeder gestorven waren / ende hoe dat alle dat Land in tribulatie was / om zijnder volk gewille. Als Floris deese zaken verstaen had / so was hy seer bedroeft / en versogt de Admirael om zijnen verlof / 't welk den Admirael niet geerne en dede / hem beloovende grooter Heer te maken dan hy t'huys zijn zou / waer af hem Floris bedankte. Als den Admirael sag dat hy begeerde te vertrekken / zoo heeft hy hem zeer rijkelijk beschonken / met veele kostelijke giften / ende so veel Goude en Silver als hy begeerde / en zo heeft hy hem den Goden bevolen. Ende zo zijn Floris ende Blanchefleur na Spangien gereyst ende hunne staet / daer zy lip-tinge quamen met goede spoed / daer zy blydelijk met grooter triumphe ontfangen werden van al het volk. Ende Floris wert Koning gekroont in zijns Vaders stede / ende Blanchefleur Koninginne. Dese twee leefde langen tijd in grooter liefden / peyse ende genugten. Ende Floris door de begeerte van Blanchefleur maekte alle het volk in zijnen Lande Christenen. Ende korts daer na verstierf hem 't Land van Hongaryen van synen Oom / die zonder Oir stierf. Ende zy gewonnen t' samen een Dogter / die Berthe hiet / ende was nomaels een Huysvrouwe van Pepijn / die aen haer man den grooten Koning Karel / soo sommige Historien seggen / die een deugdelijk Prince was.

E Y N D E.

